

Felvidéki Híradó.

A felvidéki magyar közművelődés szolgálatában álló társadalmi hetilap.

MEGJELENIK: MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 4 ft. Fél évre 2 ft. Negyed évre 1 ft.</p>	<p>Felolós szerkesztő: Revész Lajos. A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címezve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.</p>	<p>Társzerkesztő: Fehér János.</p>	<p>HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA 100 szög 2 ft., ezentúl minden megkezdett száz szónál 50 krral több.</p>
---	--	---	---

A magyar nyelv tudása — szükségesség.

A szentírásból tudjuk, hogy a bábéli torony építésénél a fennhéjázó emberek nyelvét, az Isten megzavarta, minek folytán azok egymást többé meg nem érthetvén, szét szelődtek a világba. Az azóta lefolyt sok ezer év alatt, legalább a különböző nyelvek ügyében, senkinek se jutott eszébe, hogy bárki ellen, mert az történetesen más nyelvet beszélt és értett, harcba állt volna.

Minden nyelv szép, mind szépen hangzik, mind kedves az, melylyel az emberek egymást megérthetik. Az emberi nyelv a lélek akaratának lévén a kifejezése, oly érintkezési eszköz, mely képesít arra, hogy egymás akaratát megérthessük, egymást támoassuk, egymás között az egyesülést létesítsük, az egymás iránti szeretetet felébresztve együttesen magunk és az összes emberiség boldogításán működhesünk. A ki tehát a nyelvet a kedélyek felingerlésére és az egymástól való elidegenítésre készül felhasználni, az vissza él a természet törvényeivel s előbb vagy utóbb rajja a természet meg fogja magát bosszulni s el kell buknia, mert ez a végzete.

A sok nyelven beszélni és érteni tudás tehetsége nem adatott meg minden egyes embernek. 5—6 nyelvet is már kevés művelt ember bír

megtanulni s e világon nagyon kevés azon nagyobb államok száma, a hol több nyelvet beszélő népességek, vagy nemzetiségek nem volnának; ezeknek tehát minden egyes állam keretében anyanyelvükön kívül legalább is az állami nyelvet meg kell tanulni, saját jól felfogott érdekükből is. — Ezen természet törvénynek mindenütt látjuk az érvényesülését s tudjuk azt mindnyájan, hogy a ki Amerikában boldogulni akar, meg kell tanulnia angolul, Franciországban franciául, Németországban németül stb. Magyarországon tehát magyarul.

Ez egy olyan kényszer kötelessége minden rendezett államban lakó egyes embernek, mely alul kibújni saját jól felfogott érdekei miatt nem is lehet; ezt az egymásra szorult állapotok, az egyes emberi szükségletek így hozzák magukkal és végül ez is egy oly természeti törvény, a melyet az embereknek megbontani nem lehet.

Mindezeknek következtésében azok találmánya, kik nyelvek szerint osztályozzák a népeket nemcsak hogy nem hasznos az emberiségre, de nem is életképek, mert a természet törvényeit emberek sem megváltoztathatják, sem megszüntetni nem fogják tudni soha. — Így van az a természet törvényei szerint meghatározva és valamint a csillagok járása fenn az égen most is olyan mint 2000 év

előtt a Ptolomeusok idejében volt, bizonyosak lehetünk a felül is, hogy olyan marad; tehát az emberek különböző nyelvezte is. Az államok léte az ő s idők óta napjainkig s talán a világ végéig is mindég az egyes hatalmasok, vagy az állami hatalomtól függött; ez is a természet törvénye szerint van. Ha valaha conföderáció létesülének a legmagasabb miveltségi fokra jutott nemzeteknél, ez is csak hatalommal fog fenntartatni; láttuk ezt a művelt északamerikaiaknál is, egymásközötti háborújuk után. A magyar nyelv, mint az egységes államnyelv ellenesei, midőn már silány érveiket kimerítettek a chauvinismus szóval vagdalkoznak. Minthogy ezt a megnevezést mindenütt és oly sokszor halljuk tőlük, lássuk tehát, mit jelent ez a szó, hogy értsük meg egymást.

Chauvinismus! E szóval eredetileg I. Napoleon bámulított és az utána rajongó s 1815-ben elbocsátott császári katonákat csúfolták, kik között állítólag sok Chauvin nevű egyén volt. Azóta már, a képmutatói hazafiságot s azokat, kik túltelőleg dicsekednek hazafiságukkal, holott nem jó hazafiak, vagy a kik saját nemzetük nevetségét más nemzetek rovására kidicsérni, hibáit pedig be nem ismerve ostentatíve más nemzeteket neveltségessé tenni és gyalázni igyekeznek.

Már pedig ezen hibával a magyar

soha sem bírt és így értelmezvén a chauvinismus szót, azt visszautasítjuk.

Mást, egészen mást akarának ezalatt a szó alatt mondani, sérteni elleneseink sárga gyűlöletökben minden iránt a mi magyar, kár pedig annyira mennőhöz, mert a természet törvénye szerint és az Isten kegyelméből a magyar nemzet az első ezredév viharjai után, meghatalmasodva erősödve fel fog maradni, mint a népek szabadságának menedéke és jelképe. (S.)

Földmívelési iskola Znióvárjalán

A civilizatio, bármennyire is hangzó szavól s bármennyire is doboltos phrasánsnak tessék sokaknak, — nem pusztá fogalom, létezik az, terjed, hódít s elháríthatlan követelményekkel lép föl egy egységek, valamint egész társadalmak, országok, népek irányában. Tagadhatlan, hogy országunk valamikor civilizálatlan volt, jelenleg már, — hála Istennek! a civilizált országok sorában áll s vannak Európában oly országok meg, melyeket civilizálatlanoknak tartunk s róluk kicsinylő nézeteket taplunk. A civilizatiót azonban, a hány ember van, annyiféleképpen magyarázza. Nemelylek a tudományokban való bizonyos fokú ismeretek és jártasságot, mások a társadalmi életben előforduló ugynevezett etikett szokások követését, míg mások a csinosabb, izlésebb öltözködést is civilizatióknak mondanak. Pedig hát mindezek csak egyes részei az igazi civilizatióknak s bizonyára feltalálhatók mindeniben, a ki igazán civilizált ember. En hajlandó vagyok a civilizatiót egy nagyobbfokúnak és egy kisebbfokúnak osztályozni. A nagyobbfokú

TÁRCA.

Bandi.

Írta: REVÉSZ LAJOS.

— A Felvidéki Híradó eredeti tárcája. —

Nem ember értett erről a névről, hanem egy ló, melynél szebbet festeni sem lehetne s mely nagyapam istállójának irigylet dísz volt a forradalom utáni éveken.

Nem abból a magas, ideges angol fajból való, sem a tul gombolyu izmú arabból, hanem abból az igazi magyar fajból, melynek alig van már képviselője széles e hazában.

Lábai hibátlanok, hajlékonyak; melkása kifejlett; szikar fejében csak úgy villogtak vidam tekintetű nagy szemek s kecses mozgása meg annak is megtetszett, aki semmit nem értett a lovakhoz.

Mikor kora reggel felnyílt az istálló ajtaja s Bandit kibocsátották a harmatos fűbe legelni, fölemelte büszke fejét, hangos nyertéssel üdvözölt a fölkelő napot s könyved, ringó lépésekkel körül ügette előbb a tanyát, nagyot fújt kétszer-háromszor s csak azután harapott az izes fűbe.

Ott nőtt fel a pusztán.

A szemmel be sem látható rónaság volt táplálója, fejlesztője; ott futott versenyt a széllel; ott edzette testét a sokszor átélő vihar — s azon a végtelen rónán nem volt hozzá hasonlítható állat sem szépségre, sem gyorsaságra, sem kitartásra nézve.

— Nem is termett még akkora darab arany a világon, amekkoráért elcséréném! — szokta mondani nagyapám, ha valaki dicserő a lovát.

S aki Bandi ismerte, el is hitte e nagy mondatát a buszke tulajdonosnak. Mert hát nem is mindennapi dolgokra volt képes a Bandi.

Alig volt még három éves, mikor első hősi tettét véghez vitte.

Nagyapam egy zimankós téli delután indult a városból a tanyára, ahol állandóan lakott családjával együtt. A szan csakúgy siklott a pompas, lejárt úton. Bandi szabaddal futkározott hol a szan előtt, hol utána s ha az út mentén egy-egy havas bokor mellett elhaladt, nagyot horkantott rá s szagultott tova kedvetlenül.

Mikor kierte a fehérői erdő könyekére, már kezdett akonyodni.

Bandi szokása szerint megint jó messze elmaradt a szantol; nagyapám hátra tekintett, hogy nem tunt-e el az erdő bokrai között kedvence csikója, hát látja, hogy az felborzolt sorénnyel, farkát idegesen csapkodva jobbra-balra, röpül a havon; nyomban két hatalmas órdas kutya.

Vagy tán nem is kutya?

Nem biz az, hanem két kiehézett farkas, — a nagy alföldi e legnagyobb s legveszedelmesebb ragadozó állata.

Nosza, rajta.

— Hajts Pali, ahogy lehet... farkasok vannak nyomonunkban!

No, a kocsinak sem kellett több biztatás; közéjük vágott a lovaknak, melyek

aligha meg nem érezték a veszedelmes állatok szagát, mert valóságos ragadással ropították tova a szánt.

Hat Bandi?

Nem tudom, komolyan vette-e a helyzetet, hanem messze elmaradt a rohanó szan után.

Nyerítve száguldott jobbra-balra, mintha el akarta volna vonni a tatott szajjal nyomban rohanó vadak figyelmét a szantol. A két farkas ravasz taktikával közre akarta fogni a csikót s úgy akartak megejteni, hogy míg az egyik elen védi magát, a másik orvul megejthesse.

Hanem a Bandi eszén nem volt könnyű túl járni; egy szökkenéssel oldalt ugrott a két ellenség közül s mikor az egyik nagyon közel talált rohanni hozzá, mikor már a veszedelem igen is közel volt, mint a ropogó villam rugott ki mind a két hátulsó lábával Bandi — s a farkas mintha csak villam sujtotta volna, üvöltve kiámpált fel a levegőbe s mikor a puha hoba visszasetett, ott maradt élettelenül.

Akkor aztán neki, arra felé, amerre az esthományban sejtteni lehetett a gyorsan haladó szantot. Nehány perc múlva már ott száguldott örvendő gazdája szemek előtt s hangos nyertéssel dicsekedett hősi tettével.

A másik farkasban alighanem erősebb volt az eszélyesség az éhségnél, mert elmaradt Bandi nyomból. Vagy talán meperézte a tanya közélet s azt a hat nagy komondort, melyek mindenike megbirkózik egy-egy farkassal?

Masnap a tanyától fél órányira ott találtak meg az élettelen farkast az út mellett. Ez volt Bandi első hőstette.

Hanem mi volt ez a többihez?

Ezt utóljára akarmelyik életrévaló ló megteszi, ha alkalma van rá. Azt azonban, amit a Bandi nem is egyszer, de szászor megtett, ezredik ló sem csinálja utána; legalább nem úgy, ahogy az megtette.

Discret dolog ugyan elmondanom, hanem a Bandi hirnevéről elkovetom ezt a discretiót s elmondom, hogy az én István bátyámnak nagyon fájt a szive.

Annyira fájt, hogy semmiféle doktor, semmiféle patika meg nem gyógyíthatta. Mert hej! a szerelm olyan nyavalya, amelyre 'non est medicamen in hortis'!

De ha patikában nem terem is fr erre a betegségre, élelmes ember megtalálja a rá való orvosságot.

No, már pedig az én István bátyáma ma sem mondhatja senki, hogy nem élelmes, pedig 70 estendő immáron. A forradalom belejezte után 28 év ifjú tűze villogott ki feketé szeméből, mosolygott le pörge bajsza alól. Hogy ne találta volna hát meg fajós szive orvosságát?

Megtalálta!

Igen szép asszony volt, aki a gyógykezelést minden orvossal jobban értette — csakhogy az volt a baj, hogy a bajai szállásokon volt férjénél, már pedig azok nagyapám tanyájától becsületes 5 magyar mértföldnyire fekszenek.

Tessék oda eljárni orvosságért!

civilisatió körébe mindazok tartoznak és foglalkotók, a kik az elemi iskolákon túl magasabb fokú iskolákat végeztek s tudományos ismeretekkel dicsekedhetnek. Ez osztálynak egy hatalmas alosztálya van s ez a tudakos és fölmívelt emberek tömege. Mert magában véve a tudományos ismeretek még nem teszik az igazán civilisált embert, mert az oly lelki állapot, mely gondolkodásban corrékt, érzelületben nemes, tetiben pedig, mint az akarat végrehajtásában következetes, emberi, méltányos, gyöngéd, igazságos jellemet föltételez. Sok tudományos ismeretekkel dicsekvő ember, durvább a legegyszerűbb falusi paraszt embernél, mert hiányzik belőle az, a mi emberi, a mi az emberiség általános jobba, tökéletesebb fejlődésének jellegét képezi.

A kisebbfokú civilisatió körébe tartoznak mindazok, kik magasabb fokú ismeretek nélkül a maguk kis körében úgy élnek, úgy működnek, a mint ez Istennek és a jobb, nemesebb lelkületű embereknek tetszik. Daróc-kabát alatt is gyakran nemes szív dobog, baránybőr süveg alatt is corrékt gondolatok támadnak.

De akár az egyik, akár a másik civilisatiót vegyük, egyik a másikat ki nem zárja, van közös vonásuk s ezen közös vonások azok, melyek általános civilisatióknak mondatnak s melyek, ha minél több emberre terjednek ki, — annál jobban terjed a civilisatió. Tudományos ismeretek, bármily nagy halomban legyenek is meg munka, szorgalom nélkül még nem civilisatió, és viszont: a munka, szorgalom mit sem ér, ha a tudományos ismeretek be nem ragyogják, nem teszik nemesebbé.

E kölcsönös viszonyból kifolyólag szükséges, hogy a munkát a tudományos ismeretek segítségével jobba, tökéletesebbé teregyék, eredményt fokozzák. Ezen a következményen alapulnak az úgynevezett szakiskolák, melyek vagy a kereskedelem, vagy az ipar, vagy pedig a földművelés szolgálatában állanak s ezen foglalkozásokot civilisáltabbá tenni óhajják. A tudományos ismeretek által dolgozott munka, a munkás gondolkodását, érzelületét, akaratát akként hatja át, hogy az ő egész lénye, foglalkozása körében és azonkívül a civilisatió képét ölti magára s civilisáltá íesz általa az a munka is, a mit végeztek. Így terjed a civilisatió, mely nincs melegegdebb többé oly munkával, mely tárgyában jó volt, sőt talán még bamulatt tárgyat is képezte. Így szorították ki az egyszerű faekét a jobb vas- és gözekek, a nehézes társzereket a vasutak, az ügyetlen kereket a különféle gépek. Így váltja fel a hajdani hazalókereskedést és szatócsfoglalkozást a tudományos ismeretekkel felfegyverzett tanult kereskedés.

Elegit tündött a beteg ember, hogy miként segíthetne a bajon? Holmi léghajó s más élefe gyors szállító eszköz felfedezésén járta az esztét, mikor egyszer arra ébredt fel merengéséből, hogy a Bandi hozzá dörzsolni szikar fejt; rá néz azokkal a nagy, okos szemekkel, mintha kérdezné:

— Mi bajod van édes kis gazdam?

— Hagyd el Bandi! felel a foleszmélt ábrándozó — úgy sem tudnal rajtam segíteni! Megsimogatta a hizelgő állat nyakát s nagyot sóhajtott.

Bandi megértette kis gazdája szomorú lemondását s hangosan nyirretet a delutáni verőfényben, levágta fejet a szügyébe s hájra, bele a végtelen rónaságba.

Nem segíthetnek rajtad? Nohát ide nézz, hol van az a madár, mely nálamnál gyorsabban repül?

És alig érintve karcu lábával a földet, néhány perc múlva mérföldnyi messzeségen száguldoztól tőle.

István bátyám nem érdemelte volna ki azt a főhadnagyi rangot, amelyet a forradalom alatt kivívott magának, ha Bandi ezen demonstrációját meg nem értette s a felajánlott szolgálatot el nem fogadta volna.

Elfogadta. S ettől fogva Bandi volt az ő hűségese bajtársa, aki soha el nem árulta a rabizott titkot.

Minden este, amint az alkonyat leszállt, beröpülte ama bizonyos 5 mérföldnyi távolságot s meg gazdája — csókkal, mivel — fájós szívet gyógyította, bőségesen kifújta

A civilisatió elserepte Turómegeye hajdani fényes jövedelmi forrását: a hazalókereskedést. Századokon keresztül jövedelmező foglalkozása volt ez népünknek s míg eleinte csakis a szomszéd vármegyékre, később az egész országra szorított a hazaló kereskedés, utóbb és csakhamar az ország határain túli is. Cseh-Morva, Lengyelországra, Németországra, Oroszországra, a Balkánfélszigetre is átcsapott, sőt kiterjedt Elő- és Kis-Ázsiára és az egész Szerbiára is. Turómegeye, de különösen Zniováralja férfi lakosai mint a mehek virágról virágra szállának s megterhelten térnek vissza köpükbe: úgy ok is országról-országra, faluról-falura mentek s pénzzel megrakodva tértek vissza hazájukba, szülőföldjükhöz. Ezalatt a földművelés, marhatenyésztés, ipar, parlagon maradt itthon. Turómegeye civilisatióatlan férfiai még civilisáltlanabb orosz s más lakosok között elegendő pénzt tudtak magoknak keresni századokon keresztül, hogy családikaikat kényelemben fenntarthassák. Mily képe volt az egyes községek határainak ekkor? — legjobban tudják azok, a kik e megye szülőit és atétek e kort. — Arany korral beszélnek azok a hazalókereskedők, a kik még csak nem rég, e század derekán hazáltak a külföldről. Ez arany kor eltűnt s többé vissza nem tér; a hazalókereskedés jövedelmező forrásai bedugultak, mert a civilisatió oda is elerjedt, a hol akkor nem volt feleslegessé tette a hazalókereskedést. A civilisatió többé meg nem elegendi kontárnunkával, tudományos ismeretekkel összekötött kereskedést pártol, attól vásárolt igényeinek megfelelőbb cikkeket.

Innen van az, hogy Turómegeye lakosai kizsorzultak hazalókereskedésükkel legelőbb is azon országokból, melyek előbb lettek civilisáltakká, mint Cseh-Morva-Németországból, és most elég rohamosan kizsorzulnak Oroszországból is, mert itt is a civilisatió gyorsan terjed s eljut a legfelrebből falvakba is. Ma már alig néhány ember létezik künn Oroszországon s évekig elköborihalt, míg anyai pénzt keres magának, a mennyi elég neki hazatérni utazása költségeinek a föfizésére. A hajdani nagy szerencsével járó hazalókereskedők legnagyobb része ma már itthon ül s ugyyszóval ténél, vagy jobban mondva, tehetetlenül nézi vagyonjára pusztulását, melynek már csak roncsaiból él. Turómegeye azon községei, melyek leginkább foglalkoztak hazalókereskedéssel, ma a legszegényebbek. De talán egy község sem szegényebb el oly gyorsan mint Zniováralja? Ezen község, mely még 30 évvel ezelőtt csupa jómódú, vig kedélyű lakosokból állt, ma alig tud felmutatni hat vagy nyolc gazdát, a többi mind a napzamosok sor-

magát s jóizüket legelgetett a tilos íratos füvéből.

Mire a hajnal kipirkadt, redesen otthon volt társai között a fehérítő tanyán. És esztendő is elmulit, míg környezetéből valaki megtudta, hogy a Bandi milyen hősi dolgot végez naponként.

Akkor sem rajta mult a dolog. Mert rajta ugyan senki sem faradságot, sem kedvetlenséget észre nem vehetett; épen olyan kedvel, épen olyan vidoran végezte nappali dolgát, mintha egész éjeli kényeimenen nyujtozkodott volna társai mellett a puha almon.

Úgy történt a dolog, hogy egy reggel — talán korábban a szokottal — kinezett nagyapám az istállóba. Kepzelhetni jedségtét, mikor a Bandi helyét urren talalta.

— Hova lett a Bandi emberek? kérdi rémülve az ébredező cseledéségtől.

Sohogysém akarták azok a kérdést megérteni, de az ismételt kérdésre felminkó kellett; mert hiszen nem igen volt tanácsos a »nemzetes uram« kérdését hallatnna tenni! Meg aztan utofjárja is csak nem mondhatják, hogy ellopták tőlük, mikor szemük világlan is jobban kellett rá vizyáznioq?

Kirukkolt valamelyik a dologgal egészen ösintén:

— A fiatal nemzetös úr vitte el még az este.

— Elvitte? . . . Hova vitte?

— Nem tudjuk mi azt kerem; de minden este elmegy vele s csak ilyen tájban térnek haza.

sára jutott s szegénység és nyomor ütötte fel tányáját ott, a hol azelőtt jölet és vigásg uralkodott.

Ezen a bajon kivánának segíteni velem együtt mindazok, a kik a Zniováralján felállandó földművelési iskola eszméjét, melyet többször és több helyen inditványoztam, — felkaroltak s aláirtak a folyamodványt, melyet az iskola felállításáért a nagym. földművelési minisiter urhoz felterjesztettük.

Zniováralja és környékének lakosai kizsorzulnak a hazalókereskedésből, kénytelenek mas foglalkozas után látni, ha élni akarnak. E mas foglalkozas nem lehet mas, mint kezmpipar és földművelés s a földrajzi, neprajzi, politikai körülmények arra kényszeritenek minket, hogy a földművelésre fektessük a fösulyt. Mert ha északi Silezia, mely eghajlati és talajviszonyaival még Zniováraljánal is rosztábbul áll, magas fokú culturát tud felmutatni s tud megélni egy biztosan és kenyelmesen! — nem latom be, miert ne elihetne meg szerényen, de szintúgy biztosan Zniováralja és környéke is a maga eghajlati és talajviszonyai mellett?

De természetesen, ily szorgalom, ily alhozhertés mellett, mint a milyen most latható és tapasztalható, megélni senki sem tud. Okszeri földművelésről szó sincsen, a mi pedig szerintem a talajhoz és az eghajlati viszonyokhoz való alkalmazkodásból egyfelől, az idonek felhasználásából, azaz szorgalmas munkálkodásból áll másfelől. — A zniováraljai nép a hazalókereskedés mellett leszkott a földművelésről, ezt szolgámmunkának, magára nézve lealazó munkának tekintette, az iparral pedig mit sem törődött. — Így jutott paragra a földművelés, marhatenyésztés, gyümölcsstermelés, méhészt, pedig tudnék néhány gazdát megnevezni úgy a Zniováraljáról valamint környékéről is, a kik sohasem foglalkoztak hazalókereskedéssel, csupán csak földművelésről élnek és tisztességesen tudnak megélni. Mert valljuk meg őszintén, volt-e valamikor jobb dolga a parasztnak, a földművesnek mint most? Hisz barmit is termel kedve a tojásan, mindennek magas ára van, a piacra sem kell vinnie, nala keresik, nala veszik meg a vásárlók. Annak az elhanyt csontnak, annak az elhasznált pakódarabnak, annak az eldobott rongynak, — mindennek akad vásárlója s mindent értékesíthet a földmives, kivált nálunk Turóban. — Egészen másékt all ez a nagyobb földbirtokosokkal, a kiknek igényeik, vagy jobban mondva a kikkel szemben a tarsadalom magas fokú igényei nem allanak arányban jövedelmekkel. De hisz Zniováraljáról szólva nem nagyobb földbirtokos-

ról, hanem földmivesekről beszélnek, a kik nézetem szerint, nagyobb szorgalom mellett és okszeri földművelés mellett tisztességesen megélhetnek munkájukból. — De természetesen, míg leányiak evelasztin cipőben, hosszú, ugyszóval uszalyos ruhában, füzöbe szorított derékkal, keztyűs kezzei s a mezel munkára ruha ala rejtett kapavál reggeli 9 órákor fognak jarni, hogy már esti 5—6 órákor haza sétálhassanak; míg napzámba menést restelni való dolognak tartják, a szolgálatot pedig egyenesen lealacsonyitónak tekintik: nddig a földművelés nem nyujtat elegendő kenyeret népünknek. — Okszeri földművelésre, gazdalkodásra kell tehát tanítani e nepet s én hiszem, hogy ha ezt megtanulja, szorgalma is nagyobb lesz, luxus-szeretete is elfogja hagyni őt.

Azt hiszem, elege indokoltnak fogják találni a tisztelt olvasók a földművelési iskola felállításra íránt benyujtott folyamodványunkat. — De ha mégis volnának, kik kérdeznék, hogy mily alapon kérhetjük a földművelési iskolát? azoknak elmondom, hogy messze környéken sehol sincsenek oly kedvező körülményei az iskolának, mint itt Zniováralján.

1. A helybeli vallás- és közoktatási közalapítványi uradalomnak vannak urren álló épületei, melyeket igen jól lehetne felhasználni földművelési iskolának.

2. Van ez uradalomnak tízezer holdnyi föld- és erdőbirtoka, melyből oleas aron annyit lehetne bérbé venni, a mennyire csak szüksége volna a földművelési iskolának.

3. A helybeli állami tanítóképezde tanári hajtandó? volnának szerény tiszteletdíjért a földművelési iskolában is olyan tárgyakat, mint például a szamant, mertant földrajzot, nyelvet, stb. tanítani.

Igy tehát legelőbb csak két specialis szakértő kellene alkalmazni teljes fizetéssel.

4. A gazdaságtan rendes tantárgy lévén a képezdeben, e tárgyat a tanítójelöltek a földművelési iskola szaktanítójától tanulhatnak, — a miért a földművelési iskola a közoktatásügyi kormány engedélye folytán több kedvezményben vagy elönyben részesülhetne a tanítóképezde részéről; így pl.: a gazdasági kert, a lovak, szertárak, a földművelési iskolának is szolgálhatnának.

5. Az uradalmi mestereséges haltenyészde szintén jó szolgálatot tehetne a földművelési iskolának.

6. A tanítóképezdével kapcsolatos faragászati tanműhely talán szintén jó szolgálatot tehetne ez iskolának?

7. A vidéki nagyobb gazdaságok, szesz-főzdek, fűrészmalmok gyakorlati látogatásra szolgálhatnának az intézetnek.

8. Zniováralja igen jó központja lehetne egy nagy vidéknek, és pedig Nyitra megye északkeleti, Trenesén északi, Bars megye északi részének az egész Liptó, Zolyom-Árva és Turóc megyéknek, a mennyiben e nagy területen sehol sincsen földművelési iskola.

9. Zniováralja még sem oly elhagyott feszek, hogy intézetnek alkalmas helyül nem szolgálhatna, mert van postája, távirtdarja, vasútja, vannak kereskedésai, járásbírosága, tanítóképezdeje, vannak orvosai és van gyógyszerzata stb.

Ime! mindezek oly kedvező körülmények, melyek az eszme kivetelet nemcsak elősegítik, de ugyszóval, hangosan követelik. És itt lehetetlen hálával nem említenem az egész zniováraljai intelligentiát, mely felkarolta s az ügynek diadalat forrón óhajta.

Közönetet érdemel Zniováralja előjárósága, különösen pedig Macz Miloszlav bíró, a ki eszmém keresztültvitéhez ósziante szívből hű munkatársul szegődött hozzám s ez által nyíltan megmutatta, hogy Zniováralja szebb, boldogabb jövőjét velem együtt óhajta.

A kérényt Akantisz Rezső, Macz Miloszlav, Somogyi Géza, Mihalitska István Rátskay Janos, Kovacsik Miloszlav, Volkó Janos, Tater Janos tagokból álló küldöttség adta át Justh Kalman főispán úr ő pertóságának, kérve őt, terjesztse fel azt a földművelési iskola felállítására.

(Folyt. köv.)

ter őröz. Ez alkalommal ifj. Juth György országgyűlési képviselő. Beniczky Kálmán alispán, és Szűllő Géza kir. tanácsos s tanfelügyelő úrnál is tiszteltet a küldöttég, kérve az urakat, sziveskednének a kerényint határozat pártfogásával támogatni s az eszme realizálásához hozzájárulni.

A küldöttég mindenütt szives fogadtatásra talált s kedvező választ kapott. Abban a meggyőződésben, hogy lépésünk, melyet tettünk, nemcsak Zríovarájra javarárt történt, de történt az egész vármegyénk javáért is, edes reménylénnyel eltevé várnai fogom az ügy eloldását s hiszem, hogy nem akad senki Turócmegyében, a ki balul itélne meg törekvésünket!

Zríovarájban 1892. november 16.

Mihalitska István,
áll. tanítóképzései tanár.

Levelezés.

Ruttkán, 1892. nov. 16-án.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Igértemhez képest, hogy becses lapját szerény és igénytelen tehetséggel szívesen támogatni fogom s mind azt, a mit tudni fogok s a mi a közérdekű bármily tételrel is érinti — tudomására hozom: a tielőt jelen soraimmal is felkeresni becses lapját, hogy a nagy közönséget egy érdekes és nem mindennapi ügyről tudósítsam.

Ruttkán történt ugyanis, hogy a ruttkai őr. hitközség kántorát, a ki egyszerűen sachtjerje is volt, Lóvi Jakabot, állítólag elkötvetett »rituális bűnök« miatt állásától elmozdította, illetőleg neki a szolgálatot felmondotta. — Nevezett kántor és sachtjer vonakodott e felmondást, mely szerinte egyoldalú és jogtalan ítélemondás volt, elfogadni s tiltakozott a hitközség önkénykedése ellen.

Panaszt emelt tehát Lehotzky Vilmos főszolgabíró úrnál s kérte, hogy őt védés alá véve fogadjon s a hitközség jogtalan eljárása ellen vedje. Lehotzky főszolgabíró úr a panaszos fel ügyét a IV. izz. ker. bírósághoz tette át, mely az ügy tárgyalása végett f. h. 9-én a helyszínen, tehát Ruttkán, meg is jelent.

A bíróság a következő tagokból állott: Klein Jakab elnök és Dr. Policer Bernát ügyvéd Rozsahgyérről; dr. Schlesinger Nathán ügyvéd és Kohn József Liptó-Szt. Miklósról, Troszler Vilmos Szucsányból, Friedmann Gyula, Gráber Samu és dr. Lax Adolf Turóc-Szt. Martonból, végül dr. Hönig Adolf rabbi Zsolnáról és Blitz N. rabbi Csacáról. Ez utóbbi kettő mint szakértők voltak kiküldve.

A ruttkai hitközséget dr. Lax Adolf ügyvéd úr képviselte és védte. A tárgyaláshoz megjelent a ruttkai hitközség majdnem teljes számban, de megjelent a panaszos fel Lóvi Jakab kántor is.

Érdekes volt maga a tárgya, de még érdekesebb jelenet volt az, a midőn a ruttkai hitközség tagjai anyai vallási vaddal támadtak meg a legnagyobb zavarba lévő kántort, ki összeszett alakjából majd ide — majd oda nézett, — s eszembe jutottak Munkácsy Mihálynak remek képtel »Krisztus Pilatus előtt«. Lelkem megdőbölt a jelenetre, tudtam, hogy anyai súlyos vádat után a kántor el lesz ítélve; és még jobban sajnáltam szegény családját.

A bírók komolyan tanácskoztak, higgadság és lelkiismeret, emberszeretet és méltányosság vezérelték a bíróságot, midőn dr. Lax Adolf úr kiegyeskedési indítványt fogadtak el. A kántor fel lett ugyan mentve ruttkai állásától, de kapott 325 ft. kárpótlást s ezzel az ügy befejeződött.

A hitközség a kántor megszabadulását egymástól s mindkét fel belenyugodott a kiegyeskedésbe. Isten tarssa meg soká az izz. IV. ker. vál. bíróságnak minden egyesnek derék tagját, kik úgy a hitközség, mint a passzított fel szegénységére való tekintettel lemondottak minden díjazásról, kerülünk diszere és szeretlet hazánk javára.

Blumenfeld Fülöp.

A postatakarékpénztár 1891-ben.

A kereskedelmi miniszter jelentése a magyar kir. postatakarékpénztár 1891. évi

működéséről igen örövendetes képet nyújt ez intézmény fejlődéséről. Kedvező az eredmény, a mennyben kezelésében saját jövedelméből fedezte összes kiadását és e mellett még feleslege is maradt. Ez által az intézet abba a helyzetbe jutott, hogy a kezelési költségek fedezésére a postaforgalmi pénzekből elegendőképp felvett összegek visszatérítését megkezdhetette. Úgy a takaréklélet, mint a cheque-üzlet a lefolyt 1891. évben nagy haladásról és fejlődési képességről tanuskodik.

A takaréklélet jóval nagyobb arányt öltött, mint az előző években. A betevők száma az év végén elérte a 188.660-at, a mi az előző évhez képest közel 20.000-rel való szaporodást jelent. Mig az első 1886. év végén csak öt betevő esett minden 1000 lakosra, addig 1891. év végén minden ezer lakos közül már majdnem tizenegyetek volt postatakarékpénztári betéti könyvecskéje. A betevők továbbá az 1891. év végén 5.967,927 frt tiszta követeléssel bírtak az intézetnél, mely megtakarításához hozzászámitandó az ugyancsak a betevők tulajdonát tevő, a postatakarékpénztárnál letétben őrzött 1.209,160 frt névértékű értékpapír is, úgy, hogy egy betevőre átlag 31,63 krajár tiszta követelés esik, vagyis kétszerese az első év hasonló eredményének.

A forgalomnak rendkívüli lendülete a chequeüzletben arra vall, hogy ez a csak két éve fennálló üzletág még rendkívül fejlődésképes. Az 1891. év kétszer nagyobb forgalmat mutat úgy az ügyesek, mint az összegek tekintetében az előző évhez képest, s az intézet ismét egy jókorára léphet haladt ama cél felé, hogy az országos fizetéseknél központi és közvetítője legyen.

Hogy e közvetítésnek minél gazdaságosabb módja követhessen, illetőleg hogy a clearing, mint erre célzó eszköz az intézet segítségével minél jobban kifejlesztessék a postatakarékpénztár és az osztrák-magyar bank közt a lefolyt évben egyezmény köttetett, mely által mindkét intézet számlatulajdonosainak mód nyujtatik, hogy tetszés szerinti készpénzösszegeket egymásra átutalhasanak, mely átutalás az egyes követeléseknek pusztá alkonyvelés útján való kiegyenlítését teszi lehetővé. Ez az egyezmény csak 1891. augusztus 1-én lépven életbe, hatása még nem érvényesülhetett teljesen, mindazáltal az így keletkezett forgalom 1891 végeig, tehát öt hónap alatt összesen 2143 letétele és 4.804,116 frt 43 kr. összegre emelkedett.

A postatakarékpénztári chequeforgalom szerepkörének szélesítésére irányult végre az az ugyancsak a múlt évben létesített intézkedés, hogy az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetén való segélyezéséről szóló törvény értelmében a járuléki összegek az intézet emeltet be rendezésének igénybevételével lesznek befizetők és elszámolandók.

A jelentés ezután a főbb adatok számszerű részleteit közli.

H I R E I N K.

— Huszonöt éves jubileum. Paulovits József c. kanonok, alesperes plebánus honlap ulti meg szucsányi lelkeskedésének 25 éves jubileumát. E napot nemcsak maga a jubiláns ünnepli, hanem vele ünnepelnek a szucsányi és leánygyházak hívei is, a kik lelkiatyjuk iránti szeretetüknek igazan megható módon adnak kifejezést azzal, hogy a tervbe vett külső dísz helyett a templomot díszítik fel egy szép hangú új orgonával. A díszes hangszer már fel van állítva a szucsányi templomban s a honlapi jubileum alkalmával szentelik fel. Ára — 1400 frt — részben a hívek felirataiból gyűlt össze, részben (és pedig tekintélyes részben) a jubiláns által egészítették ki. E tény annál szebb fényt vet a honlapi jubileumra, mert következtetés lehet vonni belőle nemcsak a híveknek lelkesült iránt való szeretetére, hanem arra is, hogy milyen irányban érvényesítette a jubiláns az elmúlt 25 év alatt befolyását a népre. Minden este a legzebebb és legmaradandóbb emléke lesz ez az a hitát emelésére rendeltetett orgona nemcsak Paulovits 25 éves működésének, hanem a honlapi ünnepségnek is. Mi is ez úton szívóbb udvözöljük a jubiláló lelkeszt s kívánjuk, hogy még hosszú évek során át érezthesse szeretetét híveivel.

— Adakozás Baross szobrára. A mult számunkra kimutatott 18 ft 50 kr-oz e hététen hozzájárultak:

László Janos csendőrörm. 1 frittal
Peri Henrik 1 »
N. N. Berlinből 1 »
Gasparik János 50 kr.
Ezzel gyűjtésünk 22 ftrra emelkedett. Újra kérjük t. oivasónok szives adakozását a nemes célra.

— Gyilkos anyja. Neuzer Amália nevű 18 éves cseledeány Felső-Turceken egy artalan csecsemőnek adott életet a mult heten, de azt születése után azonnal egy dézsa vízbe fojtotta. A bányai kir. törvényész megkeresésére Nemess Janos kir. bíró Boross Béla és Lencso Janos doktorok kíséretében megjelent a helyszínen, hol is a csecsemő hullaján eszköztől boncolás kétség-telenül megállapította azon — az anya által tagadott — tényt, hogy a gyermek élve jött a világra. Ennek folytán a kir. bíró úr addig beszélt a leány feléire, míg az bevallotta, hogy igenis, szándékosan »lt a vízzel tett dezszara s abba szulte gyermekét. Természetesen azonnal letartóztatták a bekísérték Zríovarájra.

— Helyreigazitás. Mult számunkban azt írtuk, hogy a martoni fecskendő utótte el Schödei Janos keresk. isk. tanultól a priekopai tüz alkalomával. Kohút Jozsef főparancsnok felviagósítására kijelentjük, hogy nem a martoni, hanem a jahodniki fecskendő volt az. A martoni fecskendőre — az ő szigorú parancsa folytán — 3 emberrel többnek nem szabad útni; a jahodniki fecskendő pedig 10-én is útközben alkalommal. Szívesen adunk helyet e helyre igazgatásnak — egyúttal azt is bíru adván, hogy az elgázolt fiatal embernek — haia Istennek — semmi nemesebb része nem sérült meg s e heten annyira javult az állapota, hogy a jövő héten már ismét járhat iskolába.

— Gondatlanságból emberhalál! Megdőbösen szerencsétlenség esett meg folyó hó 14-én este Körmeóbanán, Domiter Mihály, c. pész-íparos lakásán. A szerencsétlenség tényálladéka a következő: Nevezett étező-íparos, cikkeinek hátalékos vételára feleiben, egyik volt verőjőftől »Floberth« puskát kapott biztosítéként, mely puská úgy látszik megöltötte került hozzá s ily állapotban őrizte azt több ideig; míg végre jelzett nap estején, végeztess sugallat folytán, a zalogban lévő puskát elő keresven, azt nézni, vizsgálni kezdte, miközben észreveszi, hogy az megtöltve van. Hogy, hogy nem e mesterkedés s tapasztalatlan s ügyetlen kezelele folytán, a kakas lecsappant, puská dörrén s a vele szemből ült seregénya javjeszkés közben a panlagra lörögkadt s alsó teste, hová a golyó fúródott — tettes rémületére — vérezni kezd.

Ver lattara nemcsak a »solt taláde«, de neje s a többi háznépe is borzadásban fölriadt s a megöltöttek életét menteni megkísérték; látván azonban, hogy erre képtelnek, a vér folytonosan bugyog, körülbelül fél órá kapkodás s sírás-rívás után, az orvsórt szaladnak, ki azonban a megérkezésekor, csak a szerencsétlen utolsó vonlaglást és rángatósasat nézhetve végig és halálát álapithatta meg. Domiter Mihály ezen tetének megtorlása végett mas nap reggel önként jelntkezett a helybeli kir. járásbírósnagnak, mely a szükségeseket nyomban megette. A tettes, ki különben tisztességes becsületű, békes polgar volt, várja — borzástól lelkifurdalós között — vizgatatlansága és ügytelenségéből eredt tetteért járó büntetését!

— A martoni gőzfürdő úgy látszik ezennel fogja élni fenyerőket. Tudvaleg, a részvenytársaság nem volt képes fenntartani; eladta a mult hóban ennélfogva Dobrovits László székgyári igazgatóknak azba a kikötéssel, hogy 10 évig köteles lesz gőzfürdő gyánánt fenntartani. Az új tulajdonos aztan most teljesen rendbe hozatta az elhanyagolt épületet és berendezést; küsoleg vonzóvá és belsőleg is lehetőleg kényelmessé és kellemessé alakította s vasárnaponként rendszeren futve lesz a nagy közönség kényelmére. Nem is kell mondanunk, milyen fontos tényező egy közfürdő a közegészségügy szempontjából s valóban örövendünk, hogy végre olyan tulajdonosa lett, aki hajlandó is és képes is aidozni a szükségesség intézményéért. Csü-

pán azt kérdezzük, nem lehetne-e vasárnap délutánonként a nép számára leszállított árakat állapítani meg? Közegészségügyi szempontból szerfölött kívánatos volna ez és — meg vagyunk győződve — üzletnek sem volna rossz üzlet.

— Nagy rómülést okozott Martonban a mult szerdán az a hír, hogy Ruttkán két kolera eset fordult elő s az egyik beteg meg is halt. Lehotzky Vilmos főszolgabíró azonnal megjelent Ruttkán Haas Jakab főorvos és Petrikovits János járásorvosnak, akik konstataáltak, hogy az egyik beteg (az anya) csakugyan meghalt kolera tünetek között, a másik beteg pedig (a lány) olyan erős mértékben szenved — a tünetek szerint — kolérában, hogy az estét az sem éri meg. Megtették hát minden óvó intézkedést s másnap a hulla boncolása végett megjelent, a leányt élve és jobban találták; a hullán pedig — boncolás után — kétség-telenül megállapították, hogy nem kolérában, hanem igen erősen kifejtett *gymorogyladása* halt meg. Így megállapítottat ugyan, hogy nincs aggodalomra ok, mindamelllett is a közönség megnyugtatósa céljából s a bizonyosság okáért a leány ürüldékőli Budapestre küldték, hogy szakszerű vizsgálat alapján bizonyítsák be, vajon a betegséget kolera volt-e, vagy nem? A főorvos azt mondja, hogy valószínű kolera nostras, de semmi esetre sem ászial kolera volt ez az eset. Nem kell tehát megijedni bár óvakodni ajánlatos.

— Neki vadultak a Kontsek Gábor lovai a mult heten Martonban. Valamit hoztak be a Kuffler udvarára s mikor onnan kijöttek, a kapu alatt a kocsis ott hagyta egy pillanatra a lovakat; épen e pillanatban haladt ott egy bisztricskai gazda ökrös szerkevel; a két ló — Istén tudja, mitől — megvadult s rohant ki az utcára, egyenesen az ökröknek, melyek a sebes roham következtében a földre tepertettek s a két ló keresztül rajuk; az egyik ökröknek az oldalán rugtak egy jókora lyukat, a másiknak a szarvat apatostak le; a megijedt gazda azonnal az állatorvoshoz vezette megcsúfolt állatit, aki a szükséges intézkedéseket azonnal megette. Még igazan szerencse, hogy nem emberélet esett a megvadult állatok aldozataul; valószínű, hogy a letaposott ember nem heverte volna ki olyan könnyen a bajt, mint az a két türelmes és sokat kibíró ökr.

— Nagy tüz volt Bisztricskán e hó 18-án éjjel. A veszedelem — valószínűleg gyujtogatás következtében — 11 órakor tört ki s pár pillanat alatt lángban állottak: Michnik Gyula összes gazdasági épületei Thomka és Matula házai s melléke-épületei, összesen 11 felépítmény. Az óriási lángok olyan fényt vetettek, hogy a martoni utcák is egészen be voltak világítva s akár olvasni lehetett volna fényükkel. Dacára a késő éjjeli órának s a nagy hidegnek, kivonultak Kohút Jozsef főparancsnok vezetésével a martoni, jahodniki, trebozói tűzoltók s hozzá láttak — amennyire lehetett — a tüz lokazilásához. Igen nagy baj volt a vízhiány; a kutak pár perc alatt kiapadtak, a patak víza meg be volt fagyva. Mind a mellett is sikerült megakadályozni a tüz további terjedését. A mentési munkalotokban különösen kitüntek Szirány Pal a jahodniki tűzoltóság elnöke, aki egy égo ház tetéjét feleiben megemelte s ezzel a tűznek a falu fele való terjedésben gátat vetett; továbbá Pokrioka, Zsaiacsik és Horacek a martoni tűzoltóság tagjai, kik a Michnik-fele magtárt mentették meg igazi megvételével a veszedelemnek. Hogy milyen nagy volt a veszedelem, mutatja az, hogy csak reggel 3 óra tájban lehetett a tüzet lokalizálni mondani. Az épületek s a gabona-féle biztosítva voltak; de a kar ügy is tekintélyes.

— Figyelmztetésül. A belügyminiszter ertesiti azokat, akik Amerikába akarnak kivándorolni, hogy a kolerajárvány miatt a kivándorlókát egyetlen kikötő városban sem engedik Amerikában partra szállani.

— A cseh agitáció megtorlása. A cseheknek a magyar liszt ellen régebb idő óta tolytatott taktikáját, az országos iparegyesület által akarja sarokba szorítani, hogy országos liga szervezésével akarja megvalósítani a csehországi üveg, porcelán-, vászon-, sor- és gépipar ellen.

civilisatió körébe mindazok tartoznak és foglalhatók, a kik az elemi iskolákon túl magasabb fokú iskolákat végeztek s tudományos ismeretekkel dicsőekedhetnek. Ez osztálynak egy hatalmas alosztálya van s ez a tudákos és felmívelt emberek tömege. Meri magában véve a tudományos ismeretek még nem teszik az igazán civilisált embert, meri az őly lelki állapot, mely gondolkodásban corrák, árúletben nemes, tetteben pedig, mint az akarat végrehajtásában következetes, emberi, méltányos, gyöngéd, igazságos jellemet föltételez. Sok tudományos ismeretekkel dicsőék ember, durvánál a legegyszerűbb falusi paraszt embernél, mert hiányzik belőle az, a mi emberi, a mi az emberiség általános jobbjá, tökéletesebb fejlődésnek jellegét képezi.

A kisebbfokú civilisatió körébe tartoznak mindazok, kik magasabb foku ismeretek nélkül a maguk kis körében úgy élnek, úgy működnek, a mint ez Istennek és a jobb, nemesebb lelkűtű embereknek tetszik. Daróc-kabát alatt is gyakran nemes szív dobog, baránybőr süveg alatt is correkt gondolatok támadnak.

De akár az egyik, akár a másik civilisatiót vegyük, egyik a másikat ki nem zárja, van közös vonásuk s ezen közös vonások azok, melyek általános civilisatió-nak mondatnak s melyek, ha minél több emberre terjednek ki, — annál jobban terjed a civilisatió. Tudományos ismeretek, bármily nagy halomban legyenek is meg munka, szorgalom nélkül nem civilisatió, és viszont: a munka, szorgalom mit sem ér, ha a tudományos ismeretek be nem ragyogják, nem teszik nemesebbé.

E kölcsönös viszonyból kifolyólag szükséges, hogy a munkát a tudományos ismeretek segítségével jobbjá, tökéletesebbé tegyék, eredményét fokozzák. Ezen a követelményen alapulnak az ugynevezett szakiskolák, melyek vagy a kereskedelem, vagy az ipar, vagy pedig a földművelés szorgalmában állanak s ezen foglalkozásokat civilisáltabbá tenni óhajtják. A tudományos ismeretekkel áldozott munkát, a munkás gondolkodását, érűletét, akaratát akként hatja át, hogy az ő egész lényé, foglalkozása körében és azonkívül a civilisatió képét öli magára s civilisáltá lesz általa az a munka is, a mit végeztek. Így terjed a civilisatió, mely nincs meglegedve többé oly munkával, mely hajdanában jó volt, sőt talán még bamulat tárgyat is képezte. Így szorították ki az egyszerű fűket a jobb vas- és gözökét, a nehékes távezekereket a vasutak, az ügyetlen kereket a különféle gépek. Így váltja fel a hajdani hazalókereskedést és szatocsfoglalkozást a tudományos ismeretekkel felfegyverzett tanult kereskedés.

A civilisatió elcserepte Turómegeye hajdani vényes jövedelmi forrását: a hazalókereskedést. Századokon keresztül jövedelmező foglalkozása volt ez népünknek s míg eleinte csakis a szomszéd vármegyére, később az egész országra szorított a hazaló kereskedés, utóbb és csakhamar az ország határain túra is. Cseh-Morva, Lengyelországra, Németországra, Oroszországra, a Balkanféliszigetre is átcsapott, sőt kiterjedt Elő- és Kis-Ázsiára és az egész Szerbiára is. Turómegeye, de különösen Znióvaralja férfi lakosai mint a mehek virágó virágra szallának s megterhelten térnek vissza köpükbe: úgy ő is országról-országra, faluról-falura mentek s pénzrel megrakodva tértek vissza hazájukba, szülőföldjükhöz. Ezalatt a földművelés, marhatenyésztés, ipar, parlagon maradtak itthon. Turómegeye civilisatiólan férfiai még civilisáltalanabb orosz s más lakosok között elegendő pénzt tudtak magoknak keresni századokon keresztül, úgy családikat kényelemben fentarthatassák. Mily képe volt az egyes községek határainak ekkor? — legjobban tudják azok, a kik e megye szűlőttei s atékai e kort. — Arany korról beszéltek azok a hazalókereskedők, a kik még csak nem rég, e század derekán hazáltak a külföldre. Ez arany kor eltűnt s többé vissza nem tér; a hazalókereskedés jövedelmező forrásai bedugultak, mert a civilisatió oda is elterjedt, a hol akkor nem volt feleslegessé tette a hazalókereskedést. A civilisatió többé meg nem elégzik kontármunkával, tudományos ismeretekkel öszeköltött kereskedést pártol, attól vásárol igényeinek megfelelőbb cikkeket.

Innen van az, hogy Turómegeye lakosai kizsírultak hazalókereskedésükkel legelőbb is azon országokból, melyek előbb lettek civilisáltakká, mint Cseh-Morva-Németországból, és most elég rohamosan kizsírultak Oroszországból is, mert itt is a civilisatió gyorsan terjed s eljut a legfeleesebb falvakba is. Ma már elég néhány ember lézeng künn Oroszországból s évig elköborolhat, míg annyi pénzt keres magának, a mennyi elég neki hazatérő utazása költségeinek a felezésére. A hajdani nagy szerencsével járó hazalókereskedők legnagyobb része ma már itthon ül s ugyvalyon ténenül, vagy jobban mondva, tehetetlenül nezi vagyonjaita pusztulását, melynek már csak roncsaiból él. Turómegeye azon községei, melyek leginkább foglalkoztak hazalókereskedéssel, ma a legszegényebbek. De talán egy község sem szegényült el oly gyorsan mint Znióvaralja? Ezen község, mely még 30 évvel ezelőtt csupa jómódú, vig kedélyű lakosokból állt, ma alig tud felmutatni hat vagy nyolc gazdát, a többi mind a napzámások sor-

sára jutott s szegénység és nyomor ütötte fel tanyáját ott, a hol azelőtt jólét és vigásg uralkodott.

Ezen a bajon kívánnának segíteni velem együtt mindazok, a kik a Znióvaralján felállítandó földművelési iskola eszméjét, melyet többször és több helyen indítványoztam, — felkarolták s aláírták a főmodványt, melyet az iskola felállítására a nagym. földművelési miniszter urhoz felterjesztettünk.

Znióvaralja és környékének lakosai kizsírultak a hazalókereskedésből, kénytelenek más foglalkozás után látni, ha elni akarnak. E más foglalkozás nem lehet más, mint kemétipar és földművelés s a földrajzi, neprajzi, politikai körülmények arra kényszerítenek minket, hogy a földművelésre fektessük a fűsúlyt. Mert ha eszaki Silezia, mely eghajlati és talajviszonyaival meg Znióvaraljánál is rosszabbul áll, magas foku kulturát tud felmutatni s tud megélni eeg biztosan és kényelmesen! — nem latom be, miert ne eihetne meg szerényen, de szintűgy biztosan Znióvaralja és környeke is a maga eghajlati és talajviszonyai mellett?

De természetesen, ily szorgalom, ily alhozértés mellett, mint a milyen most látható és tapasztalható, megélni senki sem tud. Okszerű földmive esről szó sincsen, a mi pedig szerintem a talajhoz és eghajlati viszonyokhoz való alkalmakodásból eegyfelől, az időnek felhasználásából, azaz szorgalmas munkalokodásból áll másfelől. — A znióvaraljai nép a hazalókereskedés mellett leszokott a földművelésről, ezt szolgamunkának, magára nevez leaalzó munkának tekintette, az iparral pedig mit sem törődött. — Így jutott parlagra a földművelés, marhatenyésztés, gyümölsztermelés, méhészet, pedig tudnek néhány gazdat megnevezni úgy Znióvaraljáról valamint környékéről is, a kik sohasem foglalkoztak hazalókereskedéssel, csupan csak földművelésről élnek és tisztességesen tudnak megélni. Mert valjuk meg őszintén, volt-e valamikor jobb dolga a parasztnak, a földművesnek mint most? Hisz bármit is termel kezdve a tojásan, mindennek magas ára van, a piacra sem kell vinnie, nala keresik, nala veszik meg a vásárolók. Annak az elhanyt csontnak, annak az elhasznált patkódarabnak, annak az eldobott rongynak, — mindennek akad vásárlója s minden értékesíthet a földmives, kivált nálunk Turóban. — Egészen másként áll ez a nagyobb földbírtokosokkal, a kiknek igényeik, vagy jobban mondva a kikkel szemben a tarsadalom magas foku igényei nem allanak arányban jövedelmekkel. De hisz Znióvaraljáról szölvá nem nagyobb földbírtokos-

ról, hanem földmivesekről beszélnek, a kik nézetem szerint, nagyobb szorgalom mellett és okszerű földművelés mellett tisztességesen megélhetnek munkájukból. — De természetesen, meg leányiak elvesztán cipőben, hosszú, ugyvalyon uszalóyos ruhában, fűzőbe szorított derékkaal, keztűyssel s a mezei munkákra ruha alá rejtett kapavál reggel 9 órákor fognak járn. hogy már este 5—6 órákor haza sétálhasanak; míg napi szamba menést restelni való dolognak tartják, a szolgálatot pedig egyenesen leaalcsonyítónak tekintik: addig a földművelés nem nyujthat elegendő kényeret népünknek. — Okszerű földművelésre, gazdalokodásra kell tehát tanítani e nepet s én hiszem, hogy ha ezt megtanulja, szorgalma is nagyobb lesz, luxus-szeretete is elfogja hagyni őt.

Azt hiszem, elege indokoltnak fogják találni a tisztelt olvasók a földművelési iskola felállításra íránt benyujtott folyamodványunkat. — De ha mégis volnának, kik kérdeznék, hogy mily alapon kérhetjük a földművelési iskolát? azoknak elmondom, hogy messze környéken sehol sincsenek oly kedvező körűlményei az iskolának, mint itt Znióvaralján.

1. A helybeli vállas- és közoktatási közalapítványi uradalomnak vannak őrésen álló épületei, melyeket igen jól lehetne felhasználni földművelési iskolának.

2. Van ez uradalomnak tízezer holdnyi föld- és erdőbirtoka, melyből ötöső aron annyit lehetne érbe venni, a mennyire csak szüksége volna a földművelési iskolának.

3. A helybeli állami tanítóképezde tanárai hajlandó' volnának szerény tiszteletűjért a földművelési iskolában is olyan tárgyakat, melyek nem specialisan szak-tárgyak, mint pl. a számtant, mértant földrajzot, nyelvet, stb. tanítani.

4. Egy tehát legelőbb csak két specialis szakértő kellene alkalmazni teljes fizetéssel.

4. A gazdaságtan rendes tantárgy lévén a kepezdeben, e tárgyat a tanítójelöltök a földművelési iskola szaktanítójától tanulhatnak, — a miert a földművelési iskola a közoktatásügyi kormány engedélye folytán több kedvezményben vagy előnyben részesülhetne a tanítóképezde részéről; így pl.: a gazdasági kert, a lovak, szertalrak, a földművelési iskolának is szolgálatnának.

5. Az uradalmi mesterséges halleányzede szintén jó szolgálatot tehetne a földművelési iskolának.

6. A tanítóképezdevel kapcsolatos faragászati (tanműhely talán szintén jó szolgálatot tehetne ez iskolának?

7. A vidéki nagyobb gazdaságok, szesz-főzdek, fűreszmalnok gyakorlati látogatásra szolgálatnának az intézetnek.

8. Znióvaralja igen jó központja lehetne egy nagy vidéknek, és pedig Nyítramegye északiel, Trencsen északi, Bars megye északi részének s egész Liptó, Zoly m. Árva és Turóc megyéknek, a mennyiben e nagy területen sehol sincsen földművelési iskola.

9. Znióvaralja még sem oly elhagyott fűszek, hogy intézetnek alkalmas helyűlen nem szolgálhatna, mert van postája, távirtdaja, vasútja, vannak kereskedései, járásbírosága, tanítóképezdeje, vannak orvosai és van gyógyészertása stb.

Ime! mindezek oly kedvező körűlmények, melyek az eszme kivitelet nemcsak elősegítik, de ugyvalyon, hangosan követelik. És itt lehetetlen hálával nem említenem az egész znióvaraljai intelligentiát, mely felkarolta s az úgyne diadallal forrón óhajta.

Közönömet érdemel Znióvaralja előjárósága, különösen pedig Macz Miloszlav bíró, a ki eszmém keresztülviteléhez őszinte szívből hű munkatársul szegődött hozzám s ez által nyíltan megmutatta, hogy Znióvaralja szebb, boldogabb jövőjét velem együtt óhajta.

A kényvnti Géntáz Rezső, Macz Miloszlav, Somogyi Ákcs, Mihalitska István Ratskay János, Kovacsik Miloszlav, Volkó János, Tater János tagokból álló küldöttség adta át Justh Kalman főispán úr ő Meltóságának, kérve őt, terjesztené fel azt partfogalóra a nagym. földművelési minisz-

magát s jóizüket lelegettet a tilos íratos fűveből.

Mire a hajnal kipirkadt, rendesen otthon volt tarsai között a fehérőti tanyán. És esztendő is elmúlt, míg környezetéből valaki megtudta, hogy a Bandi milyen hősi dolgot végez naponként.

Akkor sem rajta mult a dolog. Mert rajta ugyan senki sem faradságot, sem kedvelenséget észre nem vehettek; épen olyan kedvvel, épen olyan vidoran végezete nappali dolgát, mintha egész éjjel kényeimeben nyujtozkodott volna tarsai mellett a puha almon.

Úgy történt a dolog, hogy egy reggel — talán korábban a szokottnál — kinézett nagyapám az istállóba. Képzelhetti jűtségtét, mikor a Bandi helyét urzen találta.

— Hova lett a Bandi emberek? kérdi réműlve az ébredező cselédsgélt.

Sohogysem akartak azok a kérdést megérteni, de az ismételt kérdésre felelnök kellett; mert hiszen nem igen volt tanácsos a 'nemzetes uram' kérdését hallatlanná tenni! Meg aztán utójjára is csak nem mondhatják, hogy elloptak tőlük, mikor szemük világnál is jobban kellett rá vizgyáznók?

Kirukított valamelyik a dologgal egészen őszintén:

— A fiatal nemzetős úr vitte el még az este.

— Elvitte? . . Hova vitte?

— Nem tudjuk mi azt kérem; de minden este elmegy vele s csak ilyen tájban térnek haza.

Egyet mordul nagyapám a bajúsa alá s szö nélkül visszatért szobájába.

Kezde érteni a dolgot.

— Hát hiszen nem csigavér van a gyerekekben! Hanem mar a Bandinak békét hagyhatott volna!

Jól fent járt már a nap az égen, mikor Istvan bátyám megerkezett a Bandival. Oda állott a haz ele s bekialított:

— Jojjon csak ki valaki!

Magá nagyapám várta s jött ki elé, hogy jól megmossa fejét: Hanem benne fagyott a korholó szö, latvan, hogy fia bal balá teive aludt vérrel.

— Segítsen le édes apám a lórl; nem bírom ezt a labam megmozdítani.

Lesegitette, bevitte, lefektette és aztán megtudta valahogyan, homályosan, hogy tilosban szedte az orvossgot s bizony megtörtént vele, hogy rajta kaptak s mne külféle körben rálöttek; alig tudott felulni a Bandi hátra, melyt amint a veszedelem túl ropította, olya vizgyazva jött vele, mint-ha törékeny üvegéből lett volna.

Nohát azért kikapta a magáét Istvan bátyám s bár bal labára ma is biccent, jobban sajnálta ennél azt a körűlményt, hogy a Bandit nem használhatta többé eféle céira.

Pedig hajlandósága meg lett volna hozzá azután is.

(Folyt. köv.)

Eleget tudnódt a beteg ember, hogy miként segíthetne a bajon? Holmi léghóga s más eféle gyors szállító eszköz felfedezésén jártatta az eszt, mikor egyszer arra ébredt fel merengéséből, hogy a Bandi hozzá dörzsoló sikar fejt; rá néz azokkal a nagy, okos szemekkel, mintha kérdené:

— Mi bajod van édes kis gazdam?

— Hagyd el Bandi! felel a folesztélt ábrándozó — úgy sem tudnál rajtam segíteni!

Megsimogatta a hízegő allat nyakat s nagyot sóhajtott.

Bandi megértette kis gazdjára szomorú lemondását s hangosan nyerített a delutáni verőfénybe, levágta fejét a szűgyébe s hájjára, bele a végtelen rónaságba.

Nem segíthetnek rajtad? Nohát ide nézz, hol van az a madár, mely nalamnál gyorsabban repül?

És alig érintve karsu labáival a földet, néhány perc múlva mértföldnyi messziségben száguldozt tőle.

István bátyám nem érdemelte volna ki azt a főhadnagyi rangot, amelyet a tarsadalom alatt kivivott magának, ha Bandi ezen demonstrációját meg nem értette s a felajánlott szolgálatot el nem fogadta volna.

Elfogadta.

S ettől fogva Bandi volt az ő hűséges bajtársa, aki soha el nem árulta a rábizott titkot.

Minden este, amint az alkonyat leszállt, beröpülte ama bizonyos 5 mértföldnyi távolságot s míg gazdjára — csókkal, mivel — fájós szívet gyógyíttgatta, bőségesen kifűta

ter űrhöz. Ez alkalommal ifj. Justh György országgyűlési képviselő. Beniczky Kalmán alispán, és Szűllő Géza kir. tanácsos s tanfelügyelő úrnál is tisztelget a küldöttség, kérve az urakat, sziveskednének a kényvnt hatáthos pártfogásokkal támogatni s az eszme realizálásához hozzájárulni.

A küldöttség mindenütt szives fogadtatásra talált s kedvező választ kapott.

Abban a meggyőződésben, hogy lépésünk, melyet feltűnik, nemcsak Zrínovárjára javartól történt, de történt az egész vármegyénk javáért is, és ez reményvel eltelely várni fogom az ügy eldőlését s hiszem, hogy nem akad senki Turócmegegyében, a ki balul itélne meg törekvésünket!

Zrínovárjan 1892. november 16.

Mihalitska István,
áll. tanítóképzési tanár.

Levelezés.

Ruttkán, 1892. nov. 16-án.

Telkintetes Szerkesztő Úr!

Igértetemhez képest, hogy becses lapját szerény és igénytelen tehetéssel szivesen támogatni fogom s mind azt, a mit tudni fogok s a mi a közérdeket bármily távolról is érinti — tudomására hozandom: sietek jelen soraimmal is felkeresni becses lapját, hogy a nagy közönösöget egy érdekes és nem mindennapi ügyről tudósítsam.

Ruttkán történt ugyanis, hogy a ruttkai izr. hitközség kántorát, a ki egyszerű mind sachterje is volt, Lóvi Jakabot, allitolag elkövető — rituális bűnök miatt állásától elmozdította, illetőleg neki a szolgáltatást felmondta. — Nevezett kántor és sachter vonakodott e felmondást, mely szerinte egyoldalú és jogtalan ítéletmondás volt, elfogadani s tiltakozott a hitközség önkénykedése ellen.

Panaszt emelt tehát Lehottzy Vilmos főszolgabíró úrnál s kérte, hogy őt véd-léme fogadjja s a hitközség jogtalan eljárása ellen védje. Lehottzy főszolgabíró úr a panaszos fel ügyét a IV. izr. ker. bírósághoz tette át, mely az ügy tárgyalása végezt f. h. 9-en a helyszínen, tehát Ruttkán, meg is jelent.

A bíróság a következő tagokból állott: Klein Jakab elnök és Dr. Policer Bernát ügyvéd Bőzsahegyről; Dr. Schlesinger Nathán ügyvéd és Kohn Jozsef Liptó-Szt. Miklósról; Trostler Vilmos Szucsányból; Friedmann Gyula, Gräber Samu és dr. Lax Adolf Turóc-Szt. Martonból, végül dr. Hönig Adolf rabbi Zsolnáról és Blitz N. rabbi Csacáról. Ez utóbbi kettő mint szakértők voltak kiküldve.

A ruttkai hitközséget dr. Lax Adolf ügyvéd úr képviselte és védte. A tárgyaláshoz megjelent a ruttkai hitközség majdnem teljes számban, de megjelent a panaszos fel Lóvi Jakab kántor is.

Érdekes volt maga a tárgy, de még érdekesebb jelenet volt az, a midőn a ruttkai hitközség tagjai annyi vallási vaddal támadták meg a legnagyobb zavarba levő kántort, ki összeesett alakjából majd ide — majd oda nézett, — s eszembe jutattak Munkácsy Mihálynak remek képét »Krisztus Pilátus előtt«. Lelkem megdőbölt a jelenetre, tudtam, hogy annyi súlyos vád után a kántor el lesz ítélve; és még jobban sajnáltam szegény családját.

A bírók komolyan tanácskoztak, higadság és lelkiismeret, emberszeretet és méltányosság vezérelték a bíróságot, midőn dr. Lax Adolf úr kiegyeszkedési indítványát fogadták el. A kántor fel lett ügyben mentve ruttkai állásától, de kapott 325 ft. kárpótlást s ezzel az ügy befejeződött.

A hitközség és kántor megszabadult egymástól s mindkét fél belenyugodott a kiegyeszkedésbe. Isten tartsa meg soka az izr. IV. ker. vál. bíróságnak minden egyes derék tagját, kik úgy a hitközség, mint a paposított fel szegénységére való tekintéssel lemondottak minden díjazásról, kerületünk diszere és szeretet házánk javára.

Blumenfeld Fülöp.

A postatakarékpénztár 1891-ben.

A kereskedelmi miniszter jelentése a magyar kir. postatakarékpénztár 1891. évi

működéséről igen öröndetes képet nyújt ez intézmény fejlődéséről. Kezdező az eredmény, a mennyben kezelésében saját jövedelméből fedezte összes kiadásait és e mellett még feleslege is maradt. Ez által az intézet abba a helyzetbe jutott, hogy a kezelési költségek fedezésére a postaforgalmi pénzekből előlegképp felvett összegek visszatérését megkezdhetette. Ugy a takaréknézet, mint a cheque-üzlet a lefolyt 1891. évben nagy haladásról és fejlődési képességről tanuskodik.

A takaréknézet jóval nagyobb arányokat űlt, mint az előző években. A betevők száma az év végén elérte a 188.660-at, a mi az előző évhez képest közel 20.000-rel való szaporodást jelent. Mit az első 1886. év végén csak öt betévét esett minden 1000 lakosra, addig 1891. év végén minden ezer lakos közül már majdnem tizenegyet volt postatakarékpénztári betéti könyveskéje. A betevők továbbá az 1891. év végén 5.967,927 frt tiszta követeléssel bírtak az intézetnél, mely megtakarításához hozzászámítandó az ugyancsak a betevők tulajdonát levő, a postatakarékpénztárnál letétben őrzött 1.209.160 frt névérték értékpapír is, ugy, hogy egy betévőre átlag 31-63 krajcár tiszta követelés esik, vagyis kétszerese az első év hasonló eredményének.

A forgalomnak rendkívüli lendülete a chequeüzletben arra vall, hogy ez a csak két éve fennálló üzlet megrendkívül fejlődésképes. Az 1891. év kétszer nagyobb forgalmat mutat ugy az ügyintézés, mint az összegek tekintetében az előző évhez képest, s az intézet ismét egy jókora lépést haladt ama cél felé, hogy az országos fizetéseknek központja és közvetítője legyen.

Hogy e közvetítésnek mind gazdaságosabb módja követhessék, illetőleg, hogy a clearing, mint erre célzó eszköz az intézet segítségével minél jobban kifejlesztessék a postatakarékpénztár és az osztrák-magyar bank közt a lefolyt évben egyezmény köttetett, mely által mindkét intézet számlatulajdonosainak név nyújtatik, hogy tetszés szerinti készpénzösszegek egymásra átutalassanak, mely átutalás az egyes követeléseknek pusztá akönyvelés útján való kiegyenlítését teszi lehetővé. Ez az egyezmény csak 1891. augusztus 1-én lépven életbe, hatása még nem érvényesülhet teljesen, mindazáltal az így lekelezett forgalom 1891 végeig, tehát öt hónap alatt összesen 2143 tételeire és 4.804,116 frt 43 kr. összegre emelkedett.

A postatakarékpénztári chequeforgalom szerepkörének szélesbítése irányul végre az az ugyancsak a múlt évben létesített intézkedés, hogy az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetén való segélyezéséről szóló törvény értelmében a járuléki összegek az intézet emilitett berendezésének igénybevetelével lesznek befizetendők és elszámolandók.

A jelentés ezután a főbb adatok számzerű részleteit közli.

H I R E I N K.

— Huszonöt éves jubileum. Paulovits József e kanonok, alesperes plébános honnap uti meg szucsányi lelkészkedésének 25 éves jubileumát. E napot nemcsak maga a jubilus unnepl, hanem vele unnepelnek a szucsányi és leánygyházak hívei is, a kik lelkiatyjuk iránti szeretetüknek igazán megható módon adnak kifejezést azzal, hogy a terbe veti külső dísz helyett a templomot díszítik fel egy szép hangú új orgonával. A díszes hangszer már fel van állítva a szucsányi templomban s a holnapi jubileum alkalmával szentelik fel. Ára — 1400 ft. — részben a hívek fileréből gyűlt össze, részben (és pedig tekintélyes részben) a jubilus által egészítették ki. E tény annál szebb fényt vet a holnapi jubileumra, mert következtetést lehet vonni belőle nemcsak a híveknél lelkészi iránt való szeretetére, hanem arra is, hogy milyen irányban érvényesítette a jubilus az elmúlt 25 év alatt befolyását a népre. Minden este a legszebb és legmaradandóbb emléke lesz ez az ahat emelésére rendeltetett orgona nemcsak Paulovits 25 éves működésének, hanem a holnapi unnepségek is. Mi is ez után szívóbb udvozóljuk a jubiláló lelkészt s kívánjuk, hogy még hosszú évek során át érezthesse szeretetét híveivel.

— Adakozás Baross szobrára. A múlt számunkra kimutatott 18 frt 50 kr. höz és hén hozzájárulók:

László János csendőrgörm. 1 frt
Peri Henrik 1 »
N. N. Berlinből 1 »
Gasparik János 50 kr.
Ezzel gyűjtésünk 22 frttra emelkedett. Újra kérjük t. olvasóink szives adakozását a nemes célra.

— Gyilkos anya. Neuzser Amália nevű 18 éves cselédeány Felső-Turcséken egy aratlan cseszenőnek adott életet a múlt héten, de az születése után azonnal egy dézsa vízbe fojtotta. A bányai kir. törvényes megkeresésére Nemess János kir. bíró Baross Béla és Lencső János doktorok kíséretében megjelent a helyszínen, hol is a cseszemő hullaján eszközölt boncolás kétség-telenül megállapította azon — az anya által adagott — tény, hogy a gyermek élve jött a világra. Ennek folytán a kir. bíró úr addig beszélt a leány lelkére, míg az beval-lotta, hogy igenis, szándékosan :t a vízzel tett dzsára s abba szulte gyermekét. Természetesen azonnal letartóztatták a bekísér-tet Zrínovárjára.

— Helyreigazítás. Múlt számunkban azt írtuk, hogy a mártoni fecskenőd üttöte el Schödel János keresk. isk. tanult a priekop-tú alkalmával. Kohút József főpa-raucsnok felvilágosításra kijelentjük, hogy nem a mártoni, hanem a jahodniki fecskenőd volt az. A mártoni fecskenőd — az ő szigorú parancsa folytán — 3 embernél több-nek nem szabad ülni; a jahodniki fecskenőd pedig 10-én is ülték azon alkalommal. Szivesen adunk helyet e helyre igazításnak — egyáltalán azt is bíruval halva, hogy az elgázolt fiatal embernek — hálá Istennek — semmi nemesebb része nem sérült meg s e héten annyira javult az állapota, hogy a jövő héten már ismét járhat iskolába.

— Gondatlanságbi emberhalál! Meg-döbbenő szerencsétlenség esett meg folyó hó 14-én este Kőrömbányán, Domiter Mihály, c. pész-íparos lakásán. A szeren-csétlenség tényálladéka a következő: Neve-zett épezz-íparos, cikkeinek hátrolékos vételára fejében. egyik volt vevőjétől »Flo-berth« puskát kapott biztosítéként, mely puska úgy látszik megöltötte került hozzá s ily állapotban őrizte azt több ideig; míg végre jelzett nap estején, vezetes szugallat folytán, a zálogban levő puskát elő keres-vén, azt nézni, vizsgálni kezdte, miközben észreveszi, hogy az megtöltve van. Hogy, hogy nem e mesterkedés s tapasztalatlan s ügyetlen kezelés folytán, a kakkas lecsap-pant, puska dörren s a vele szemben állt sógoréja jüveszékés közben a pamlagra leroskad s alsó teste, hová a golyó fúró-dott — tettes rémületére — vérezní kezd. Vér lattára nemcsak a volt tulajdó, de neje s a többi háznépe is borzadásban fölriad s a meglötnék életét menteni meg-kísérik; látván azonban, hogy erre kép-telnek, a vér folytonosan buvóg, körül-belül fel orai kapkodás s sírás-ryvás után, az orvostér szaladnak, ki azonban megér-kezősekor, csak a szerencsétlen utolsó vonaglásait és rángatásait nézhetze végig és halálát alaphatja meg. Domiter Mihály ezen tettnék megtorlása vegett más nap reggel önként jel-tkezett a helybeli kir. járásbírósnál, mely a szükségeseket nyom-ban megtette. A tettes, ki különben tisztés-séges becsületes, békés polgar volt, várja — borzástól lelkifurdalások között — vizgázatlansága és ügytelenségéből eredt tetteért járó büntetését!

— A mártoni gőzfürdő úgy látszik ezentúl fogja élni fénykorát. Tudvalevőleg, a reszvénytársaság nem volt képes fenntartani; eladta a múlt hóban ennőlfogy Dobrovits László székgyári igazgatónak azzal a kikötéssel, hogy 10 évig köteles lesz gőzfürdő gyanánt fenntartani. Az új tulajdonos aztán most teljesen rendbe hozatta az elhanyagolt épületet és berendezést; külsőleg vonzóvá és belsőleg is lehetőleg kényelmessé és kellemessé al-keltatta s vasárnaponként rendszeren fűtve lesz a nagy közönség kényelmére. Nem is kell mondanunk, milyen fontos tényező egy közfürdő a közegészségügy szempontjából s valóban öröndünk, hogy végre olyan tulajdonosa lett, aki hajlandó is és képes is aldonni e szükséges intézményért. Csü-

pán azt kérdezzük, nem lehetne-e vasárnap délutánonként a nép számára lezsalított árakat állapítani meg? Közegészségügyi szempontból szerfölött kívánatos volna ez és — meg vagyunk győződve — üzletnek sem volna rossz üzlet.

— Nagy rémület okozott Mártonban a mult szerdán az a hír, hogy Ruttkán két kolera esett fordult elő s az egyik beteg meg is halt. Lehottzy Vilmos főszolgabíró azonban megjelent Ruttkán Haas Jakab főorvos és Petrikovits János járásvossal, akik konstátáltak, hogy az egyik beteg (az anya) csakugyan meghalt kolera tünetek között, a másik beteg pedig (a lány) olyan erős mértékben szenved — a tünetek szerint — koleraiban, hogy az estét az sem éri meg. Megtették hát minden elő intézkedést s másnap a hulla boncolása végett megjelent, a leányt élve és jobban találták; a hullán pedig — boncolás után — kétségte-lenül megállapították, hogy nem koleraiban, hanem igen erősen kifejezett *gyomorgyulladás*-ban halt meg. Így megállapítottó ugyan, hogy nincs aggodalomra ok, mindamellett is a közönség megnyugtatóra céljából s a bizonyosság okáért a leány ürülékéből Buda-pestre küldték, hogy szakszerű vizsgálat alapján bizonyítottassék be, vajjon a betegsé-gy kolera volt-e, vagy nem? A főorvos azt mondja, hogy valószínűen kolera nostras, de semmi esetre sem ázsiai kolera volt ez az eset. Nem kell tehát megijedni bár óva-kodni ajánlatos.

— Neki vadultak a Kontsek Gábor lovai a mult héten Mártonban. Valamit hoztak be a Kuffler udvarára s mikor onnan kijöttek, a kapu alatt a kocsis ott hagyta egy pillanatra a lovakat; épen e pillanatban haladt ott egy bisztrickai gazda ökrös szekereivel; a két ló — Isten tudja, mitől — megvadult s rohant ki az utcára, egyenesen az ökröknek, melyek a sebes roham követ-keztében a földre toperettek s a két ló keresztül rajtuk; az egyik ökröknek az oldalán rugtak egy jókora lyukat, a másiknak a szarvát taposták le; a megijedt gazdát azonnal az állatorvoshoz vezette megcsúfolt állat-t, aki a szükséges intézkedéseket azonnal megtette. Még igazán szerencse, hogy nem emberélet esett a megvadult állatok áldozatául; valószínű, hogy a letaposott ember nem heverte volna ki olyan könnyen a bajt, mint az a két türelmes és sokat kibíró ökr.

— Nagy tűz volt Bisztrickán e hó 18-án éjjel. A veszedelem — valószínűleg gyújtogatás következtében — 11 órakor tört ki s pár pillanat alatt lángban állottak: Michnik Gyula összes gazdasági épü-letei Thomka és Matula házai s mellék-épületei, összesen 11 felépítmény. Az óriási lángok olyan fényt vetettek, hogy a mártoni utcák is egészen be voltak világítva s akár olvasni lehetett volna fenükénel. Dacára a késő éjjel: óráknak s a nagy hidegnek, kivonultak Kohút József főparancs-nok vezetés alatt a mártoni, jahodniki, trebosztói tűzoltók s hozzá láttak — ame-nyire lehetett — a tűz lokálitására. Igen nagy baj volt a vízhiány; a kutak pár perc alatt kiapadtak, a patak víza meg be volt fagyva. Mind a mellett is sikerült megaka-dályozni a tűz tova terjedését. A mentési munkalatoiban különösen kitűntek Szirány Pál a jahodniki tűzoltóság élen, aki egy égő ház tetejét felelben megmentette s ezzel a tűznek a falu felé való terjedésben gátat vetett; továbbá Pokrioká, Zsaiocsk és Ho-racek, a mártoni tűzoltóság tagjai, kik a Michnik-fele magtárt mentették meg igazi megvétevével a veszedelemnek. Hogy mily nagy volt a veszedelem, mutatja az, hogy csak reggel 3 óra tájban lehetett a tűzet lokalizálni mondani. Az épületek s a gabona-fele biztosítva voltak; de a kár úgy is tekintélyes.

— Figyelemre méltó. A beügyminiszter értesíti azokat, akik Amerikába akarnak ki-vándorolni, hogy a kolerajárvány miatt a kivándorlókat egyetlen kikötő városban sem engedik Amerikába partra szállani.

— A cseh agitáció megtorlása. A cseh-eknek a magyar list ellen régebb idő óta folytatott taktikáját, az országos iparegye-sület azzal akarja sarokba szorítani, hogy országos lista szervezését akarja megvalósít-tani a csehországi üveg, porcelán-, vasszőn-, sör-és gépipar ellen.

— Furcsa háború. A világtörténelemből tudjuk, hogy volt 30 éves, 7 éves stb. háború, olvastuk és hallottuk, hogy némely háborúban a támadó, a másikban a védekező fél lett győztes, de arra még alig volt eset, hogy a támadó *hímgádot* verte volna le, a nélkül, hogy a megtámadottnak csak védekezni kellett volna. — Elkeseredvén az Esterházy féle angyalföldi cognacgyár országszerte elért nagy sikerein, akadt egy második Don Quixot — igaz ugyan, hogy leeresztett sisakroslólyal, de a sorok közt olvasni tudók még csak felismerték a hamist — a ki nagy haraggal neki ment az említett gyárnak, mint dicső elődje a szelmalomnak — hanem aztán csak úgy hanyat is esett. Minthogy pedig úgy értesülünk, hogy azóta a közönség még jobban fogyasztja az Esterházy cognacot s a közönség felvégre mégis csak legjobban tudja mit vesz, idezzük a támadónak azt a híres mondatát: „Még egy ily győzelem és veszve vagyok“.

Nyilttér.

Égy külön bejárattú utcai, világos és szűz szoba bútorral, vagy bútor nélkül havi albérlésre azonnal kiadó. Tudakozódni lehet a kiadónál Van Mons Alfréd tanárnál a megyeház utcában levő lakásán (Zányi-ház).

Lezállított áru selymeket méterenkint 25%-33% és 50% árcsökkentéssel az eredeti áron alul szállít, megrendelést egyes öltönyökre, vagy végében is postabéris és vámmentesen **Hennrichberg** (cs. kir. udvari szállító) selymgyára Zürichben. Minták postá fordulóval küldetnek. Svájcha címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

Epilepsia (eskrő)

viszszesés nélkül gyógyítható. A tudomány eme csodás sikere ezer és ezer alkalommal bebizonyult.

Bővebb értesítést ad levélpóstabélyeg beküldése mellett

„Office Sanitas“ Paris
30, Faubourg Montmartre.

*) Az e rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a Szerk.

Egy fiatal, (nőtelen) vizsgázott és tapasztalt

erdőőr

állást keres.

ki magyarul, tótul és németül beszél. Kinek ilyen erdőőrre szüksége volna, tudakozódjék:

Jariabka J. erdőőrnél
Turocz-Szt.-Mártonban.

HIRDETÉSEK.

303. szám
1892.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a lipító-ujvári kir. járásbírósg 2569/1892 számú végzése által Kubányi András szmrecsányi lakos javára Lehoczky József utbiztos felső lipító-ujvári lakos ellen 450 frt lóke ennek 1889 évi október hó 1 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 38 frt 80 kr. perköltség követelés erejeig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 428 frt 50 kr-ra becsült két ló, egy ruganyoskocsi, egy gazdaságiszekér, egy pár löszerszám, két fegyver és különféle szobahabtorból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek 2569/1892 sz. kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Felső-Lipító-Ujvárot (Massán) leendő eszközölésre 1892-ik év november hó 30-ik napjának d. u. 1 órája határidőül kitűzött és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjelölést hivatnak meg: az új érített ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107 §-a értelmében a legelőbbet igérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Lipító-Ujvárot 1892-ik évi november hó 19 napján.

Plächel Antal,
k. bír. végrehajtó.

2668. szám.
úkv. 1892.

Árverési hirdetményi kivonat.

A lipító-szent-miklósi kir. járásbírósg mint telekvi hatóság közhírré teszi, hogy

Bácsik Mátyás kormóci lakos végrehajtótának Jasko János nemes lubellai lakos végrehajtást szennvedő ottani 19 frt tőkekövetelés és jár iranti végrehajtási ügyében a rózsahegy kir. törvényszék a lipító-szent-miklósi kir. járásbírósg területen levő Nemes-Lubellán fekvő a nemes-lubellai '13 sz. tjkvben A 9/5 urb. tel. 1—19 s. sz. a. foglalt ingatlanból és a nem létező 10-ik oszt. sz. ház alatti talajból A. 1. és B. 1. Jasko Jánost 2/3 részben megillető jutalekra 56 ft. kiküldetési árban a nemes-lubellai 23-ik szám tjkvben A. I. 4/5 urb. tel. 1—22. sor sz. a. foglalt 17/5 oszt. sz. ház és ingatlanból B 2. és B. 6. alatti Jasko Jánost felszerésben megillető jutalekra 814. frt. kiküldetési árban az árverést elrendelte, és hogy a fenneb megjelölt ingatlan az 1892-ik évi december hó 2-ik napján délelőtti 9 órakor Nemes-Lubella község házában megtartandó nyilvános árverésen a megalapított kiküldetési áron alól is eladni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 5 frt 60 kr. és 31 frt. 40 kr. készpénzben vagy az 1881. 60. t. c. 42 §-ában jelzett artoylammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadék képei érték papírban a kiküldött kezezh letenni

Kompis Péter hirdetési irodája. Turócz-Szt.-Márton.

Van szerencsénk a t. közönséget

figyelmeztetni,

hogy az új aranyértékű pénzek már néhány hét múlva forgalomba hozhatók és annak következtében a régiebb veretű ezüstpénzek értéke még a mai áron alul

mintegy 30%-al fog csökkeni.

Hogy tehát a t. közönség jövőben ne legyen kénytelen régiebb veretű ezüstpénzeit, név szerint a korona- és species-tallérokat, huszasokat, valamint más bel- és külföldi ezüstpénzeket tetemes veszteséggel beváltani, ezennel felhívjuk, hogy az efféle ezüstpénzt mielőbb, minden esetre f. é. december végéig váltsa be.

A beváltást előnyösen s készségesen eszközöli.

„TÁTRA“ felsőmagyarországi bank,

részvénytársaság.

Turócz-Szt.-Mártonban.

Fiókjai: A.-Kubinban Szeniczen és N.-Bittsén.

2—3

Az egészség ápolása.

Gyógyszerek

melyek ezer meg ezer orvosi tekintélyes és magánzók bizonyítványai által kitüntetett készítmények.

Dr. MILLER MORSAVA

különösen jó eredménnyel hat köhögés, rekedtség, torokfájás, nyákosság és tuberkulózis keletkezése s általában az összes lélekzési szervek kóros állapota ellen, ép úgy felnőttek — mint gyermekeknek

ára 50 kr.

Dr. Miller präservatív balsama görcsök ellen.

Ezen balsamot ajánljuk gyomor-fájás alkalmával gyomorgörcsök, gyomor katarrhu gyomordaganatok, hasmenés és kolikának. Kolikának majdnem azonnali hat. Kitűnő hatással bír minden üdülő betegnek mivel az emésztést jelentékenyen előmozdítja. Ezen kitűnő gyógyszernek nem szabad hiányozni egyetlen egy házában sem, főleg falun.

Egy üveg ára 1 frt 50 kr. 1/2 üveg ára 80 kr.

Főraktárral Magyar-Osztrák monarchia részére MAKOVICZKY PETER Lipító-Rózsahegyben bír

A központi szétküldési raktár van:

MILLER J.

gyógyszerésznél BRASSÓBAN (Erdély).

Hat aranyérem, diszkereszt és diszoklevelek.

COGNAC

Gróf ESZTERHÁZY GÉZA saját gyártmánya

orvosi tekintélyek által ajánlva, felette kellemesen és jól ízlik, minőség tekintetében barmelyik francia gyártmánnyal versenyezhet, ára pedig sokkal olcsóbb.

Különlegesség

a * * * * cognac

mely mindenütt kapható.

Cognacunk tiszta borból idegen anyagok hozzávegyítése nélkül, francia mód szerint készül s ezért

járványos betegségeknek, így kolera ellen óvszerül sikerrel használtatik.

A gróf Esterházy Géza-féle Cognacgyár

igazgatósága:

Budapest, VI., külső-váci-ut 23.

Csak akkor valódi, ha a sértetlen dugón az az égétt felírás van: Gróf Esterházy Géza.

A forgalomban levő valódi francia cognacokkal vetekedhetik. Szakértői vélemény: A gróf Esterházy Géza-féle Cognacgyár igazgatósága: Budapest, VI., külső-váci-ut 23.

10—30